

Nr 187.

Av herr **Stendahl**, om viss ändring i § 19 frihamnsförordningen.

När de svenska frihamnsförfattningarna tillkommo, förutsattes, att industriell verksamhet i icke ringa omfattning skulle växa upp inom landets frihamnar, och ha samtliga dessa hamnar betydliga landområden, avsedda för sagda ändamål. Emellertid har praktiskt taget ingen dylik verksamhet uppstått. Undersöker man närmare orsakerna härtill, finner man, att dylik industri knappast heller har några utsikter att uppstå. Tulltaxan är ju i princip så konstruerad, att råmaterialier äro tullfria, halvfabrikat tullfria eller belagda med låg tull samt helfabrikat belagda med högre tull. Allt detta medför, att varor, fabricerade i svensk frihamn, i stort sett äro utestängda från konsum i det egna landet, enär dels markkostnaden är hög i frihamn, dels arbetslönerna höga, beroende på att frihamnarna äro belägna i landets största städer, som äro utpräglade dyrorter. Industriell verksamhet i frihamn, uteslutande baserad på export, är av ovannämnda skäl icke heller konkurrenskraftig, och verkar härvid våra arbetslönens höjd i jämförelse med lönenivån på kontinenten särskilt ogynnsamt.

Till landets frihamnar har emellertid kaffeimporten i hög grad koncentrerats, och ha önskemål uppstått, att kafferostning för inhemsk konsum skulle kunna utföras i frihamnarna, där kaffet lossas och i stor utsträckning ligger lagrat. Därigenom skulle en hel del transportkostnader bortfalla och denna livsmedelsindustri ordnas på nationalekonomiskt rationellaste sätt. Med nu gällande bestämmelser i § 19 frihamnsförordningen är en dylik verksamhet emellertid icke möjlig, ty enligt mom. 1 i denna paragraf skall förtullning av gods, som införes från frihamn, ske efter de taxor och författningar, som äro gällande, då införseln äger rum. Detta medför, att för det rostade kaffet skall erläggas en tull av 66 öre per kg., under det att det orostade kaffet drager en tull av 50 öre, och då detta tullskydd av 16 öre per kg. för rostat kaffe med avsikt är så tilltaget, att det skall verka prohibitivt och utestänga all import, går det icke nu att ha kafferosteri för inhemsk konsum förlagt i frihamn. Tullskyddet på rostat kaffe är avsett att skydda dels svensk arbetskraft, dels svensk företagerverksamhet, dels slutligen konsumenterna från förfalskad vara. Detta sistnämnda sker genom att kafferostningen utföres inom svensk jurisdiktion med ty åtföljande möjlighet för respektive hälso- och vårdsmyndigheter att öva tillsyn. Om kafferosteri förläggas till svensk frihamn, kan den industriella verksamheten icke utövas, med mindre Konungen

i överensstämmelse med § 13 mom. 2 frihamnsförordningen i varje särskilt fall därtill giver sitt tillstånd och meddelar de närmare bestämmelserna för verksamhetens utövande. Genom denna bestämmelse vinnes trygghet för att såväl statsverkets som näringslivets intressen icke äventyras. Varje ansökan remitteras till kommerskollegium och tullstyrelsen för yttrande, och vederbörande handelskammare få även ärendet på remiss.

För utövande av industriell verksamhet i frihamn fordras naturligtvis, att vederbörande sökande disponerar något område inom frihamnen för sin verksamhet. Den, till vilken dylikt område upplåtits, är redan enligt gällande frihamnsreglementen underkastad kontroll av såväl frihamnsförvaltningen som tullverket, och är enligt § 18 i sagda reglementen skyldig hålla detaljerad lagerbokföring. Under sådana förhållanden torde det icke förefinnas några svårigheter att omgärda ett medgivande om idkande av kafferosteri i frihamn med sådana bestämmelser, att statsverkets rätt i fråga om staten tillkommande tullbelopp säkerställes.

I praktiken torde saken kunna ordnas antingen så, att med hjälp av den kontrollerade lagerbokföringen uträknas den råkaffemängd, som åtgått för det rostade kaffets framställande, varefter tullen beräknas på den förbrukade råkaffemängden, eller ock så, att allt råkaffe förtullas vid införseln till rosteriet och sedan det rostade kaffet införes till tullinlandet på en sorts returintyg, där firman skriftligen på tro och heder förklarar och med två vittnen styrker, att kaffet rostats av råkaffe, som redan tidigare förtullats. Ett dylikt förfarande innebär icke någon principiell nyhet, då liknande returintyg vid import från utlandet redan sedan gammalt varit i bruk. Villkendera av ovannämnda vägar, som väljes, torde betryggande säkerhet för statsverket kunna vinnas, att statsverket tillkommande tull icke äventyras.

För att ett dylikt förfarande skall vara möjligt, fordras emellertid någon justering av § 19 mom. 1 frihamnsförordningen, så att det generellt lägges i Kungl. Maj:ts hand att, »på de villkor Kungl. Maj:t bestämmer, medgiva, att gods må förtullas efter taxor och författningar, som gälla vid visst tidigare tillfälle efter godsets ankomst till frihamn». Alltsedan år 1921 finnes ett speciellt undantag från regeln, att gods, som införes från frihamn, skall förtullas efter de taxor och författningar, som äro gällande, då införseln ägde rum. Då gjordes nämligen det tillägget till § 19 mom. 1: »dock att Konungen må medgiva, att på de villkor, Konungen bestämmer, gods, som direkte från utrikes ort införts med fartyg till frihamn och där icke varit upplagt för lagring, må förtullas efter taxor och författningar, som gälla vid visst tidigare tillfälle efter fartygets ankomst till frihamn.» Om detta speciella bemyndigande för Kungl. Maj:t utsträcker så som ovan föreslagits, skulle det ligga i Kungl. Maj:ts hand att i varje särskilt fall i samband med prövningen om tillstånd till utövande av industriell verksamhet i frihamn även taga under övervägande, om annan tidpunkt, än då införseln över frihamnsgränsen av industriprodukten äger rum, bör vara bestämmande för tullbehandlingen.

Då möjliggörande av kafferostning för inhemsk konsum i landets frihamnar skulle innebära en nationalekonomisk vinst och medföra ett bättre utnytt-

jande av frihamnarna samt eventuellt giva möjlighet till exportaffärer till länderna på andra sidan Östersjön, får jag hemställa,

att riksdagen ville besluta om sålunda ändrad lydelse av § 19 mom. 1 frihamnsförordningen: »Förtullning av gods, som införes från frihamn, skall ske efter de taxor och författningar, som äro gällande, då införseln äger rum; och meddelas av Konungen föreskrifter i fråga om tidpunkten, då införseln skall anses vara verkställd. Utan hinder av vad sålunda stadgats må Konungen medgiva, att på de villkor, Konungen bestämmer, gods må förtullas även efter taxor och författningar, som gälla vid visst tidigare tillfälle efter godsets ankomst till frihamn.»

Stockholm den 22 januari 1926.

Sten Stendahl.
